

מסורת הש"ס

(א) שְׁבוּעוֹת לֵב. ע"ש
(ב) שְׁבוּעוֹת לֵב. ע"ש מויר כ:
מדרס (ג) זָכַר ע"ש 3:3
קטנ: (א) צִיל אִדֹּר יוֹסֵי
וְכִי מִהֲמִירָם, צִיל רִבִּי
אוֹמְרוֹ וְכִי מִהֲמִירָם (ג)
עֲדוּתוֹן מִתְקִימָת. מִהֲמִירָם,
(א) מֵה יִשְׁעוֹ חֵי שִׁפְסָק
נִפְעִי. מִהֲמִירָם (א) נִמְצָדֵר
(א) גִּיטָם מִהֲמִירָם,
(א) חֵי רַשׁ אֲרִיִּית מַעֲשֵׂה
גִּמְרָת, (א) הַדְּרִיבֹת דֹּרֵי
נִרְעֵה הֲרִיף. מִהֲמִירָם (א) גִּי
מִהֲמִירָם עֵשֶׂה וּפְסוֹל לְעוֹדוֹת
וּמִיּוֹרָקָה חֵי מִלֵּךְ רַבָּה חֵי
מַעֲשֵׂה אֲשֶׁר קִרְבֵּי אֶלֶף עֲמֻוֹ
וְיִלֵּךְ (א) נִדְעִי חֻסֵּי יִצְחָק
כֵּה. דִּלְעִי חֻסֵּי וְיִלֵּךְ (א)

יה אור השלם

1. לֹא יָקוּם עַד אַחַד
בְּאִישׁ לְכָל עֵץ וּלְכָל
חֲטָאת בְּכָל חֲטָא אֲשֶׁר
יִחְטָא עַל פִּי שְׁנֵי עֵדִים
אוֹ עַל פִּי שְׁלֹשָׁה עֵדִים
יָקוּם דָּבָר: דְּבָרִים יֵט טו

גליון הש"ס

גמ' אחד דיני ממונות.
ע"י שזועות דף לה ע"א
תוד"ה לו: תוס' ד"ה
אמר רבא וכו' אבל לענין
נמצא בו. ע"י סנהדרין לא
ע"א תוד"ה שז"ש:

מוסף רע"י

מִבֶּר נִפְחָא. ר' יוֹנָן
דִּמְקִיךְ דְּרִי נִפְחָא
שִׁמְשׁ, כְּמוֹ (ר"מ) כִּי
מִן עֵינַי דְּרִי נִפְחָא,
נִרְאֶה לְמוֹרֵי דְלִצְנֵי
ר' יוֹנָן וְר' נִפְחָא וְלִצְנֵי
דִּמְקִיךְ דְּרִי נִפְחָא, וְלֵת
דְּמִפְחָא דְּרִי נִפְחָא עַל
דְּסָפִי (סְטֵהוּדִין צ"ג).
בְּרִיב אִימֹר. לֵאמֹר
מִן לֵאלֹהִי אֵלֶּיךָ
דִּבְרוּ עַל שֶׁן
קִרְקֵי נִיבִי, וְלֵאמֹר
בְּלִיל עֲבִירִי, עֲבִירִי
(ג), לֵאמֹר ר' אִשְׁמֵעִי
בְּרִיב, וּבִפְסִי (חֲלוּן כ"ח).
ר' אֲלֹעִר הִכְפִּי בְּרִיב
(חֲלוּן י"ח). אֲרִיז, קִרְקֵי
סִמְחָא, אֲרִיז. בְּרִיב
דְּכִשֵׁי כִשְׁפֵי זִמְמָה, וְלֵת
כִּשְׁפֵי עֵשָׂה (שֵׁם י"ב).
עֵלֶּיךָ כ' וְדִבְרֵי כ' שֶׁן
שִׁאֵן עֲוִשְׁטִין מִן
הֲרִין, מִדֵּן קֵל וְחִסּוּם
דִּי עֲוִשְׁטִין וְחִסּוּם
שֶׁשָׁה וְחִסּוּם עֲוִשְׁטִין
וּפְסִילֵי קִרְקֵישׁ אֵלֶּיךָ
לְמַד "מִן", אֲכַל לֵא
עֲוִשְׁטִין עֲוִשְׁטִין (חֲבִירָה)
אִשְׁתִּי מִדְּהִירִין מִן
הֲרִין, מִדֵּן וְחִסּוּם, אִשְׁ
עֵלֶּיךָ עַל אִשְׁתִּי שֶׁלֹּא אִשְׁ
אֲמִי הִיכִי, עַל כֵּן אִשְׁתִּי
וְאֲמִי לֵא שֶׁן עֲוִשְׁטִין
(כ"ח) עַל כֵּן עֲוִשְׁטִין
קֵל וְחִסּוּם מִעֲמָם,
אִשְׁתִּי אֲחֵרֵי לֵאמֹר
(י"ג). תְּגַדְּלוּ רִיבֵיךְ

רשע רשע. כמו צדיק
 בן הכות הרשע (סנהדרין)
 הדרון. קודם הומה ואחר
 גאמר כאשר זמם לעשות
 קודם שהומה (שם). ואין
 שקר העד ואמר מן (שם)
 ילמדוהו (שם). לא בא ה'
 וא' שלשה עדים, אלא להזהר
 שהרי בשנים שיעידו חמלה
 השלישי מפני שניתפל לעשות
 פורענות, הלכך קל וחומר
 בפרק מרובה

כיצד העדים פרק ראשון מכות

דייני נפשות. דכתיב: "והכילו העדה ומהדריקין אזורתא: אחד דיני ממונות. ממי עדותן בטלה: בזמן שהסרו בן. ובדיני נפשות כי אמריין בטלה בזמן שהקרו או הפסול נשמתך בעדות מתחלה להיות מן המתירין עוצרי עבירה: אבל אם לא הסרו בן. ולא רגוין להטות עדים בדרך לא תורה

אמר רבי יוסי במה נפשות אבל בדיני ממונות כדברי אבהו בשאר רבי אומר "אחד נפשות ואימתי בזמן שאלא התרו בהן מה שאר שהיה את הנפש שהעידו כלם בתוך כך אחא מדפתי לרבינא הוי בי דמי^ט כדי שיש טובא הוא אמר ליה דיבור של חבירו: ומה שפא לאביי אלא מעת מאחוריו נרבע ציל כרובע יצילו אישתיק אמר ליה יקום דבר מדבר:^ז אמר רבי יוסי מה יעשו שני אחים כו' רבא ה'כי אמר' להו למ

איתור אי אמרי לאסחודי אתו נמצא אחד מהן קרוב
אי אמרי למיחזי אתו ^(ט) מה יעשו שני אחין שראו בא
איתור אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יוסי ורב נ

כולם אצל העידו מקמתן בתוך כדי דיבור ומקמתן אחר כדי דיבור אחד קרוב או פסול אף אם נמלא מהני שהעידו לאחר כדי דיבור מהן קרוב או פסול חשיב כחד עדות כשהעידו לאחר כדי דיבור מ שלהם היתה צבת אחת עם העדים אצל צדים וזוממין שאין אומרים צבת אחת רק לאחר כדי דיבור לא חשבינן כחד עדות כן נראה לו מפני שהוא שואל ושואל פסול לעדות [ומין טע' יבמות כה. ד"ה אונסו ולא נראה דהא מוכח פ"ק דסנהדרין (דף קט' ע"ב) דנרבע לא דכתיב ומתו גם שניהם דהיינו צרכון ולהכי פריך יציל הנרבע אפי' מפני שהוא קרוב לעצמו וקשה דצמסכת סנהדרין (שם) אמרינן פ' סנהדרין מעלתא דרבעו לרצונו וליכא סנהדרין אלא מהוא עצמו וא' אצל עצמו אצל הכא דאיכא עדים שנרבע לרצונו ומעדותן נקרא ר' צבור שור דפריך הכי נרבע שהוא קרוב לרובע יציל וכן הרוג שהוא אדיני נפשות לאי' אמרינן כו' דינחיא אןן אלא המתו צו **לאסהורי** אחיתו. קשה דאם כן לא יבאר אדם לעולם דהקד' לעדים כשרים לאסהורי עם הפסולין אחיתו או למיחוי

אז לא הוי עדותן בטלה אפילו אם נמאז אחד מהן קרוב או פסול אב
 מימה קלת היאך יהיו גם העדים כשרים נאמנים לומר לאשהודי א
 דסבא^(א) דכיון דבאין לבית דין עם הכשרים עכשיו נראין הדב
שמואל אומר הלאה כרבי יוסף. קשה היאך מצינו דינו וברליני
 והאי דומיא דדיני נפשות דשריין אשת איש שיש בה מיתא
 לרבי נמי קשה שפעמים יתכוין אחד מן הקרובים להעיד לכן נראה לר"ד
 אבל בשביל ראייה לחודה לא ואת"כ מאי פריך הרוג יליז והא איני
 לרבי יוסי כי קמי איתן באין להעיד בבית דין עדותן בטלה ומשני במקמי
 נמאז אחד מהן קרוב או פסול דעדותן בטלה ואם תאמר א"כ מאי פרי
 צבית דין כדפרשתי ויש לומר משום דפעמים שלא ידע זה בזה ו
 לדיבור מכל מקום עדותן בטלה משום דמקשינן שלשה לשנים^(ב) נמאז

[illegible]

ק ראשון מכות

ו.

אמר רבי (ו) יוסי במה דברים אמורים בדיני נפשות. פי' הקונטרס משום דכתיב והילכו העדה דמזוה לזבול העדות בקל כדי להחליט הנפס וקשה לפירושו ד"כ דיני ממונות יולף מינייהו דהא כתיב משפט אחד יהיה לכם ועוד דדדיני ממונות נמי כתיב ע"פ

שנים או ע"פ שלשה ונקיש ג' לב' לכן פירש ר"י דדניי נפשות שייך שפיר למילף משנים דעדות בטלה משום דמה שנים כי נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדות בטלה לגמרי ונעמה אינה מועלת לכלול הלכך בשלשה נמי כולם בטלים לגמרי אבל דדיי ממונות דבשנים נמי כי נמצא אחד מהן קרוב או פסול השני אינו בטל לגמרי דחייב לו שבועה לכן [שלשה] נמי נמצא אחד מהן קרוב או פסול מתקיים העדות בשאר עדים: **אמר** רבא והוא שהעידו כולם

בַּתוֹךְ כְּדִי לִיבּוֹר. [פ"ה]
וְזֶה קֶאֱמָרָה מַתְנִינִין דְּמֵאָה כְּשֵׁינִס
אֲזַל אִם הֵעִידוּ הַשְּׁנִינִס וְלֹאֲחֵר זִמְנָן
הֵעִידוּ הָאֲחֵרִיס הֵרִי הֵן שְׁמִי כְּמִי
עֲדִיס לְכָל דָּבָר מִשְׁמַע דְּקֵאִי אִף לַעֲנִין
קִרְבוֹ זֶה פְּסוּל וְקִשָּׁה דְּמֵאָה מִשְׁמַע
כְּסִמּוֹן לְלַעֲנִין דִּין דְּקִרְבוֹ אוֹ פְּסוּל
אִינוּ תְּלוּי זֶה עֲדֵלָה בַּתוֹךְ כְּדִי לִיבּוֹר
אֲלֹא (ו) בְּרֵאִיִּת מַעֲשֵׂה גִמְרָה עֲדוּתָן
אִף כִּי הֵעִידוּ אַחֵר מוֹךְ כְּדִי לִיבּוֹר
דְּקֶאֱמָרָה הֲרוּג יֵאֵל לֶכֶךְ נִרְאֵה דְלָא
קֵאִי רַךְ אֲרִין עֲדֵיס וּזְמַנִּין דְּקֶאֱמָרָה
עַד שְׁזִימוּנוֹ כּוֹלֵס וְזֶה קֶאֱמָרָה דְּקֵאִי
כִי הֵעִידוּ כּוֹלֵס בַּתוֹךְ כְּדִי לִיבּוֹר דְּזֵה

היו עדות אחד וצעינן עד שזומו
 כ"ב היו שמי כמות ולא צעינן עד שזומו כולם * אבל לענין נמנא
 זון בטלה וא"ת מ"ש יש לומר שנה ושנה דדוקא גבי נמנא אחד
 סהם אומרים אמר וא"כ עדותא המחיל מראייה שלהם והעידו
 אומרים אם כן לא נהי עדותא כאלה כשעידו צדיק דין ויכין ללא העידו
 אלא **מעתה** הדרון צי"א. פירוש שהוא בעל דין אי נמי
 וכו' באריתם: **נרבע** צי"א. מפני שהוא שנה של רובעו בעל
 קו כשר לעדות ויש ליישב דמנרבע לרזונו פריך דבהכי איירי קרא
 יש עדים הרבה בדבר ולא מפני ששוגאו כיון שהוא לרזונו אלא
 ירבענו לרזונו הוא ואחר מאתרפין להרבו וי"ל דהני מיילי כי ליכא
 ולכן פלגינן לדיבוריה לגבי ידיה לא מהימנין ליה דקרוז הוא
 ופסול לעדות ואין אנו צריכין לעדותו כלל ועוד אמר הר"י יוסף
 דרוב להורג י"ל: **הירב** פארינן צ"הו. קרי אדמי ממונות בשלמא
 דקרוז ופסול אם לאו אלא פארינן צדיקי ממונות דליכא התמרה:

ים יצאו ויאמרו לאסקהדי אחינן ופירש רבינו חיים כהן לאמרנין
מחיתו בלא הפסולין ואי אמרי הכשרים למיחיו אחינו בלא הפסולים
ואי אמרי לאסקהדי אחינו עם הפסולין הוי עדותן בטילה ומכל מקום
מן כדי לבטל העדות הוו ליה כחזור ומגדיד כיון שכבר העידו וי"ל
שם שמתחלה בולחו לאסקהדי קא אמרי דהויית סופן על מתלתן:
שנותנין פסול שיש במצעת קרובים והיה לנו לומר עדות הכשרים בטל
יית דין וטעם דפרישית לעיל ^(א) גבי עדות נפשות שיך נמי בגט וגם
שם ^(ב) לר"י לא אמרו דעדותן בטלה אלא דוקא בזאתן שמעידים בפני ד"ד
היולק להעיד בצית דין ואומר ה"ר דודאי מתחלה היה סבור הש"ס
כך הכתוב מדבר כלומר כשהיו לקיים הדבר בצית דין אמר רבי יוסי
לעיל מה יעשו שני אחין וכו' והלא אין שום חששא אם לא יצאו להעיד
יד האחד אע"פ שכבר העיד אחיו ב"ד ^(ג) ואפילו אירע לאחר כדי
דיו או פסול בזה אחר זה אע"פ שלענין הומה בעינין תוך כדי דיוור:

רבה היכי אמרינן להו כלומר [אין] [איזו] דרך זו התראה ששנה במשנתו. ואמר אמרינן להו עקצקה ורצחם לרואת מה היא ולא לעדות נקצבחנו ונדוןם לכס וראיהם שזה הרג את זה וזה לזה כן ממוק אס כן הראיה מה ישרו שנתו באחד שהרג את הנפש תיבטל העתה לרואת בלבד. ועמד הדוב כי אין העדות מבטלת אלא אם אמורים להעיד ונתבוננו ונשמועו ורואת קרוב את פטול. ויש מי שמשמר כי ביום ההגדה אמורים לרואת באהם (א) וישלל (ב) מפרש הזה (3) פירכה ולא חפצנו להאריך. כמנן הדבר שקבלנו מרבותינו ויש פירוש ורצחם קרוב ועוד הרואת רבא משמיה. ודייקא מתי' העדות ממוק עדות על פה דאמר בשטר לא מפרשא הכא כל עיקר יק' עדות בשטר תחיקים העדות בשאר ורדוקיה דאמר

(א) נראה דל"ל והנה הוא קרוב אלל עצמו יבעל העדות וכו' : (ב) גרייטצ"א כ' שגראה מפני ר"ח ז"ל כפ מובאין בחי' הרמב"ן וברין :

עין משפט
נר מצוה

מג א מ" פ"ה מלכות
עדות הלכה ג סמג
לאוין ריג [טו"ש] ח"מ ס'
מה סעיף יב וס' י"א
סעיף ד ה]:
מד ב מ"י שס פ"כ הלכה
ג סמג שס טו"ח מ"
שס:

מזה ג' מ"י פ"ב מהלכות
שבועות הלכה ז':
מז' ד' מ"י פ"ב מהלכות
עדות הלכה ג' סמג
עשין קי' טו"ח"מ סי' לח':
מז' ה' ו' מ"י שם פ"ה
הלכה ג' והלכה ד' ה'
סמג לאחין ריג' טו"ש"ע ח"מ
סימן לו' עקיף א':

הגהות הב"ח

(א) תום' ד"ה חמר ר'
יוסי. י"ב ע"ל בתום' סוף
דף זה בד"ה דדיני:
(ב) ד"ה לאסחודי וכו'
ו"ל דסבירא הוה דכיון:
(ג) ד"ה שמואל וכו'
דפרישית לעיל. י"ב בד"ה
א"ר יוסי: (ד) בא"ד
דמקשינן שלשה לשנים
לענין נמצא:

רבינו חננאל

ואקוים' למתני' בומן שק'
 כולל כל אחד מהן העני'
 בדוק לה דבור של חברו
 יתקול חן כדי דייבור
 חסד ודבור ודבור ודבור
 בבית אחר דבור ודבור
 יכילום האחרונים לומר כי
 האשמונים הן שתיכיהו
 ואנחנו על עשני כלום:
 כיחן ששנינו מה שנים
 נמצא אותם מהן קרוב או
 נמצא ערותן בטילה א' ג'
 נמצא א' מהן קרוב או
 נספול כ' ואקשני א' כי
 על התקיע דעות לעולם
 שהיה ההרז מגיד עם
 העיד על ההרז נתן
 והיה קרוב (ל) מנבל
 הנדות ויציל ההרז.
 הדח' כגון שבה ודחיה
 הכתא כזה מה מאחריו
 לשנוע מכיר מי הכהו כדי
 חלצה אלא העידים הן
 בלבד שראוהו והן
 העידים עליו וכן הנרבע
 כיצא בו
 מאחריו ור
 מאחריו

ואקשינו ההורג (והורבג)
 (והורבע) שאי אפשר
 לומר שהיו או אם יורשו
 יצילו ותבשל העדות כולה
 ענינו נכללו עמך קרוביך.
 ואומק' על פי שנים עדים
 או על פי שלשה עדים
 היתום דבר במקיטין דבר
 הקטן מדבר. לומר אם
 נמצא במעיד' עדות קרוב
 או פסול כלה העדות
 אבל בבבלי הדין כל
 מדחיין לרבא דהוא
 דהבא מפרש טעמא דרבי
 (שבחין) [שעתינן] מיה
 דהילכתא כוותיה סבירא
 ליה. דאמר רבי במשנתו
 ביחן שהורג בהן אשם
 ויחן אתרווה שמה ששטם
 עין כלם רואים שזה הלוי
 נבכו וכן לא באו הלוי
 שכן כל המצא א' אלו
 [אן] להגיד עדותה באתם.
 ודעתי כרבי דאמר רבי
 ש' עדות נפשות אלה עדות
 נגדא דנט פשוט (דף 209 ע')

הזה ול"ע: ג) דברי ר"ח אלו